

Extramaterial: Olof Palme blev mördad

Detta extramaterial till boken *Världens dumaste folk?* har skrivits av Sven Ruin hösten 2019 (uppdaterat i februari 2020).

Rubriken ”Olof Palme blev mördad” kan behöva förklaras. Bakgrunden är att en av de mest säljande böckerna om Palmemordet, *En oväntad vändning*, påstår att Olof Palme inte blev mördad på riktigt utan att det var ett teatermord som ägde rum på Sveavägen den 28 februari 1986. Claes Hedberg, som skrivit boken i samarbete med Bo Hall, håller också föredrag där han berättar om detta och har setts av många på YouTube. Därför tycker jag detta behöver bemötas. Hypotesen är för övrigt inte helt ny – den har de hämtat från Hans Liljeson, som skrivit boken *Palmemordets hemliga scenario*.

På sätt och vis kan jag uppskatta Hall och Hedberg. Hall har tidigare medverkat till att vittnesmål från Sveavägen har kommit fram, som annars kanske hade försvunnit. Hedberg ger bitvis en intressant och träffande redogörelse för många konstigheter i samband med Palmemordet. Kanske är det därför som jag tycker det är extra sorgligt att de landar i slutsatser som väldigt mycket talar emot.

Vad jag förstått har Hedberg redan fått kritik från andra för vissa faktafel. Mest anmärkningsvärt tycker jag är hans tvärsäkra uppfattning att det var ett teatermord. Här tänkte jag inte ta upp alla aspekter av detta, utan gör en sammanställning av vittnesmål från Sveavägen, som pekar på att det *inte* var något teatermord, och avslutar med några personliga reflektioner. Där inget annat anges nedan är källan för vittnesmålen det förundersökningsprotokoll mot Christer Pettersson från 1989 som är en offentlig handling. Där hittar man bland annat protokoll från förhör med vissa vittnen. Förundersökningsprotokollet finns inskannat och går att läsa gratis på internet.

Två oberoende vittnen som vid brottstillfället sitter i olika bilar på Sveavägen, Jan-Åke S och Bengt P, ser hur det ryker till i marken eller snön efter något av skotten, vilket talar för att det skjuts på riktigt (alltså inte som Hedberg menar med någon startpistol). Den som vill tro på ett teatermord skulle möjligen kunna hävda att skarpa skott avsiktligt skjuts bredvid, så de inte träffar någon, men väldigt mycket talar emot det också.

Vittnet Anna Hage har, bland annat i sin intressanta bok *30 år av tystnad*, beskrivit hur hon gör hjärtkompressioner på den man som fallit ihop på Sveavägen, samtidigt som ett annat vittne – Stefan G – ger mannen konstgjord andning. Hon skriver där att mannen som ligger på gatan är skjuten mitt i bröstet och det kommit mycket blod. ”Vi ser att det rinner blod ur mannens mun. Samtidigt som jag trycker mot hans bröst kommer det ut mer blod. Vi inser att det inte finns något att göra.” Hon beskriver också hans kropp som livlös. Detta är även i linje med förhørsprotokollet från kl 00:15 under mordnatten – cirka en timme efter skotten på Sveavägen. Hennes bok är för övrigt väldigt läsvärd av flera anledningar, till exempel belyser den att militären tydligen engagerat sig i Palmeutredningen, för att inte för mycket ska komma fram som det verkar.

Hedberg menar att en skådespelare skulle ha spelat mordoffer på Sveavägen. Det måste vara lättare sagt än gjort, speciellt att fortsätta spela en sådan roll då hjärtkompressioner ges på riktigt. Hage, som då går andra året på vårdlinjen och har tränat på hjärt-lung-räddning i sin utbildning, kan uppenbarligen sin sak och har beskrivit hur hon verkligen försöker rädda livet på mannen. Man bör i det sammanhanget komma ihåg att hjärtkompressioner inte är någon mjuk massage utan av misstag faktiskt kan bryta revben (vilket inte är något större problem om det görs då det behövs, för brutna revben kan läka, men utan blodcirkulation dör man). Vid sådana övningar använder man naturligtvis en

docka, gjord för ändamålet.

Vittnena Jan A, Karin J och Hans J uppger att de ser att det är Olof Palme. Vad jag förstår är det först efter att Lisbeth Palme på platsen berättat vem som är skjuten, som de ser detta. Att Olof Palme inte blir igenkänd på en gång och att vissa andra inte ser det alls kan ha flera naturliga förklaringar. En är allt blodet. Till exempel uppger vittnet Per W att ”det var ju så mycket blod runt hela ansiktet, så jag hade inte sett det”. Vittnet Leif L säger att ”Palme var helt nedblodad och helt oigenkännlig”.

Men beskrivningarna av hur det blöder talar också för att det är på riktigt – alltså inget teatermord. Vittnet Lena B uppger att hon såg hur blodet pulserade och förstod att han blivit skjuten. Karin J säger att när de kommer fram till mannen ”väller det ut blod ur munnen på honom”. Bengt P uppger att ”blodet liksom pumpade ut ur munnen på Palme”. Stefan G att det ”rann för mycket blod ur munnen” på honom.

Många vittnar att mannen som ligger på Sveavägen blöder väldigt mycket, bland annat också vittnet Jan N. Men Hedberg anmärker på att blodpoelen som blir kvar på gatan inte är större. Det kan dock ha flera naturliga förklaringar, som att blod kan ha sugits upp av kläder och filter från ambulansen.

Naturligtvis kan någon invända och fråga om man alltid kan lita på förhörsprotokollen. Ibland kan man undra, inte minst sedan den pensionerade journalisten Sven Anér lyckades få ut polisförhören Robert Gustafsson (numera mest känd som komiker), som råkade vara på samma bio som makarna Palme innan mordet. Det visar sig att dessa skiljer sig mycket från vad Gustafsson har uppgett i andra sammanhang. Har polisen tvättat bort vissa känsliga uppgifter, såsom att Palme tycks ha varit övervakad redan vid bion av personer med walkie-talkie (Anér räknar istället att det på åtta platser står ”Gustafsson ej såg något konstigt” eller liknande formuleringar)? Men lägg märke till att vad gäller mannen som faller på Sveavägen finns även Hages bok och någon intervju med henne tillgängliga och ger en i princip samstämmig bild med förhörsprotokollen.

Man bör också ha i åtanke att människor som försöker fejka sjukdomstillstånd inte är ett helt okänt fenomen inom akutsjukvården och att då sådant händer kan det ibland upptäckas. Det kan i vissa fall handla om människor som kanske är så ensamma eller förvirrade att de tar till något sådant för att få uppmärksamhet eller bli ompysslade. Det är verkligen ingen bra idé. Min erfarenhet som praktikant på ambulans i Stockholm under utbildning till ytbärgare i slutet av 80-talet var att det hände att personal både på ambulans och akutmottagning snabbt upptäckte när något tycktes vara fejkat och reagerade skarpt på detta. Vissa fejkade saker måste naturligtvis vara svårare än andra att övertyga med. Att försöka fejka att ha blivit skjuten mitt igenom bröstkorgen låter för mig som bland det svåraste att lyckas med inför en sjukvårdskunnig person som tar tag i fallet. Jag har väldigt svårt att tro att Hage skulle gå att lura med ett teatermord (även om hon blev störd under återupplivningsförsöken och inte var någon erfaren ambulanssjukvårdare), eftersom hon faktiskt höll på med återupplivningsförsöken en tid och såg hur de gick.

En sak att vara medveten om är dock att vissa uppgifter saknas i förundersökningen mot Christer Pettersson. En sådan uppgift är polisen Åke Rimborns samtal med Lisbeth Palme efter ankomsten till Sabbatsbergs sjukhus akutmottagning, då hon säger hon såg två gärningsmän på Sveavägen. Hon sätter det i samband med ett par personer som hon ska ha sett tidigare utanför paret Palmes bostad i Gamla stan. Även om Lisbeth kan ha uppfattat antalet gärningsmän fel – av de två personer hon ser på Sveavägen och tror är gärningsmän är det antagligen så att den ene är mördaren och den andre är vittnet Anders B som (baserat på andra vittnesuppgifter) numera inte tros vara delaktig alls i själva

mordet – är det väldigt speciellt att i rättegången mot Pettersson helt enkelt utelämna den vittnesuppgift som rikslarmet faktiskt baserade sig på. Dessutom säger hon, enligt en sida i Rimborns PM daterat den 1 mars 1986 (som jag fått genom det så kallade MOP-arkivet på nätet), att just en av dessa två män från Gamla stan trodde hon sig ha sett springande från platsen för brottet, vilket skulle kunna tala för att mordet var välplanerat. Inte ens Petterssons försvar lär ha åberopat någon sådan uppgift, trots att den skulle ha minskat trovärdigheten i utpekandet av Pettersson. Rimbörn identifierar för övrigt också den döde som statsminister Olof Palme. Då jag av polisen nekats att ta del av andra vittnesuppgifter än de som redan är offentliggjorda, ville de för övrigt inte heller svara på min fråga vem (eller vilka) som var ansvarigt polisbefäl under mordnatten, inklusive på Säpo.

Jag kan inte låta bli att tänka att Hedberg gör på ett liknande sätt som polis och åklagare tycks göra i vissa fall (såsom att låta Rimborns uppgifter försvinna när Pettersson anklagas), alltså utelämna det som inte passar in i mönstret man vill bevisa.

Att som Hedberg mena att paret Palme skulle ha inte bara en utan två uppsättningar dubbelgångare i teatermordet, är också en väldigt märklig konstruktion.

Både Hall och Hedberg borde rimligen känna till att det är väldigt mycket som talar emot att det är ett teatermord. Jag kan därför inte låta bli att fråga mig varför de driver denna linje?

Om jag gissar, skulle en välvillig förklaring kunna ha att göra med att åtminstone Hedberg tydligen känt sig hotad på grund av sitt grävande om vad som hände Palme. Ett sätt att hantera det kan vara att han börjat spela en ofarlig narr, som tar till det med teatermordet som ett stort skämt för att lättare komma undan och emellanåt kunna leverera ett seriöst budskap (om bland annat Jerry Martinger och att en ny kommission borde granska vad som egentligen hände). Om den förklaringen stämmer, som är en ren spekulation från mig, så tror jag risken är att skämt och allvar blir svåra att skilja från varandra.

Det lögsamhälle jag menar att vi fått, med bland annat den vanskötta Palmeutredningen, kan bli väldigt förvirrande. Vad som egentligen är sant eller falskt är svårt att veta och det kan slå över. Misstro kan då börja drabba även sådant som antagligen är sant. Jag har tidigare i min bok försökt varna för sådana fenomen. Jag tror också att det är ett vanligt misstag att försöka ge en alltför exakt förklaring till saker där vi inte känner till alla detaljer och då kan det bli ännu mer förvirrande.

Från förvirring är inte steget långt till polarisering. Båda kan skymma sanningen för oss.

Om någon tar allt Hedberg påstår på 100 procent allvar så är det ett extremt polariserande budskap. Jag tänker då främst på det han kallar teatermordet, vilket är väldigt speciellt vad gäller skuldfrågan. I så fall läggs skuld på Olof Palme för mordet på honom själv (vilket ju Hedberg menar inte var ett riktigt mord) men indirekt också för att många sanningssökare senare ska ha mördats (vilket Hedberg verkar mena är på allvar). Och att Olof Palmes närmaste familj i så fall också skulle vara indirekt skyldiga till att kanske dussintals människor röjts ut vägen för att hemligheten skulle bevaras. Och att just det socialdemokratiska partiet skulle vara ursprunget till Palmehatet, vilket Hedberg menar att de spridit avsiktligt, som en del av planen. Och att Palmeutredningen arbetat så oprofessionellt att det är ett gigantiskt slöseri med skattemedel skulle alltså också vara Olof Palmes eget fel. Och att allt detta skulle bero på att Olof Palme själv skulle dragit på sig HIV/AIDS. Jag är rädd det kan leda till ett förnyat Palmehat, eller kanske snarare Palmeförakt. Det innebär också att vi inte skulle behöva leta efter en riktig

Palmemördare, för en sådan finns inte längre enligt Hedberg. Dessutom skulle vi inte behöva leta efter någon riktig anstiftare till Palmemordet (och allt det andra var "sossarnas" fel). Med andra ord, antagligen väldigt bekväma slutsatser för den som verkligen ligger bakom Palmemordet eller inte vill se en upplärning.

Apropå Palmehatet, så kan man ibland fortfarande få höra hur Palme umgicks med diktatorer. I det sammanhanget tycker jag det är värt att påminna om att sådant verkligen inte var – eller är – något unikt för Palme. För många i "eliten" i det svenska samhället tycks det inte vara något problem alls att umgås med flera av världens värsta diktaturer eller att exempelvis utrusta dem med vapen, så de kan slå ner folkliga missnöjesyttringar eller blanda sig i konflikter i grannländer. Det är så märkligt att Sverige, precis som många andra länder i västvärlden, har ett antal "vändiktaturer", där det mesta verkar gå bra. Det tycks gälla oavsett vilken regering vi har. Överst på den listan skulle antagligen Saudiarabien stå, trots bland annat kriget i Jemen, som under lång tid har beskrivits som världens nu värsta humanitära katastrof. Listan skulle kunna göras mycket längre. Mönstret tycks vara att så länge ett lands ledare böjer sig efter den västliga elitens vilja och är användbar så går det mesta bra, även om det gäller en diktatur. I längden tycks gamla marionetter dock bli som gamla kläder – när de är färdig använda kan det bli dags att byta ut dem mot något mer funktionellt eller något som ser bättre ut. Socialistiskt inriktade ledare verkar dock per definition anses olydiga, så de är alltid ute i kylan. Då tycks vår elit gärna se ett regimskifte med västliga förtecken, även om det skulle bli våldsamt och orsakar många flyktingar.

Det är tydligt att Palme på många sätt kunde anses olydig, medan hans efterträdare har rättat in sig i ledet på ett helt annat sätt efter Palmemordet. "Sverige utan Palme blev ett mer normalt land" där regeringen ägnade sig åt inrikespolitik, lär USA:s tidigare biträdande utrikesminister Richard Burt ha sagt.

Idag kan det inte vara många som skulle vilja hålla uppe ett falskt sken angående ett över 30 år gammalt teatermord, vilket om det var sant, skulle vara mest plågsamt för vissa socialdemokrater om det kom fram. Nej, för att en mörkläggning ska kunna bestå krävs något helt annat, något som det finns ett fortsatt gemensamt intresse för hos många aktörer. Att det inte ska komma fram vilken lydstat vi är och att mordmotivet kan ha varit att Olof Palme ansågs för olydig, ligger nära tillhands som ett möjligt uppslag, för det skulle kunna rubba den nuvarande maktstrukturen om många protesterade emot detta.

Sven Ruin har skrivit *Världens dummaste folk? – Så blir de godtrogna svenskarna grundlurade*.

Boken köps till bästa pris i Ebes förlagsbutik:

www.ebesforlag.se

Den finns även i de flesta nätbutiker och kan tas hem av de fysiska bokhandlarna om den inte finns i deras lager.